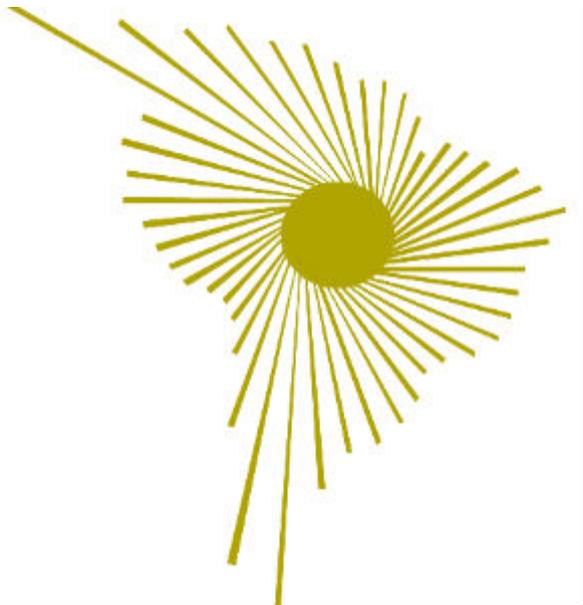

ΤΟΥ **Δημήτρη Καλτσώνη**

Η κρίση των τελευταίων χρόνων και ιδίως, οι παρεμβάσεις της ΕΕ και της λεγόμενης τρόικα στην οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, έχουν επιβεβαιώσει, ακόμη και σε εκείνους που μέχρι χτες ήταν δύσπιστοι, ότι η ΕΕ είναι ένας μηχανισμός στα χέρια των ισχυρών χωρών και των μονοπωλιακού κεφαλαίου. Επιβεβαιώνεται στην πράξη η θεωρία εκείνη που υποστήριζε ότι πίσω από τη δήθεν κοινότητα των ευρωπαϊκών κρατών υπάρχουν σχέσεις εκμετάλλευσης και καταπίεσης.

Για τον ελληνικό λαό, όπως και για τους άλλους βέβαια, επείγει η ρήξη με τον ιμπεριαλιστικό αυτό μηχανισμό. Μόνο έτσι μπορεί να σταματήσει η λεηλασία του πλούτου της χώρας και του μόχθου του λαού. Μόνο έτσι μπορεί να ανακτηθεί η εθνική ανεξαρτησία. Μόνο έτσι μπορεί να ξεκινήσει μια σοβαρή προσπάθεια παραγωγικής ανασυγκρότησης σε όφελος του λαού σε όλα τα επίπεδα: στη βιομηχανία, στην αγροτική και κτηνοτροφική παραγωγή, στην παραγωγή που καλύπτεται σήμερα από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Φυσικά, για ένα τέτοιο αναπροσανατολισμό δεν αρκεί η αποδέσμευση από την ΕΕ. Χρειάζεται α. μια δέσμη μέτρων που θα καθιστά το δημόσιο τομέα ατμομηχανή της αναπτυξιακής προσπάθειας και β. ο αναπροσανατολισμός των διεθνών οικονομικών σχέσεων της χώρας.

Για τη δεύτερη αυτή πλευρά που θα μας απασχολήσει εδώ, χρήσιμη είναι η εμπειρία της Λ. Αμερικής: όχι για να μεταφέρουμε μηχανιστικά το όποιο εγχείρημα αλλά για να αντλήσουμε,

με επιστημονικό τρόπο, ωφέλιμα συμπεράσματα.

Η εμπειρία της ALBA

Είναι γνωστό πως κάποιες κυβερνήσεις της Λ. Αμερικής, στην προσπάθειά τους να κατακτήσουν την εθνική ανεξαρτησία και να χαράξουν ένα δικό τους δρόμο οικονομικής ανάπτυξης και παραγωγικής ανασυγκρότησης, αναζήτησαν και εφάρμοσαν εναλλακτικά μοντέλα διεθνούς οικονομικής συνεργασίας. Απέρριψαν τις παραδοσιακές δομές συνεργασίας που βασίζονταν στην ελεύθερη αγορά, στην κυριαρχία του δολαρίου και στην κηδεμονία των ΗΠΑ και που τόσο έμοιαζαν με τη λογική που διέπει την ΕΕ. Το σχέδιο των ΗΠΑ για μια ζώνη ελεύθερου εμπορίου (ALCA) ανάμεσα στα κράτη της αμερικανικής ηπείρου κατέρρευσε ενώπιον αυτής της αντίδρασης.

Στη θέση του οι κυβερνήσεις της Βενεζουέλας, της Κούβας, της Βολιβίας και στη συνέχεια και άλλων κρατών δημιούργησαν τη Μπολιβαριανή Εναλλακτική για την Αμερική - ALBA που βασίζεται στο σεβασμό της εθνικής κυριαρχίας, σε αντιπαράθεση με την ALCA, την επικυριαρχία των ΗΠΑ και με σχήματα συνεργασίας των χωρών της Λ. Αμερικής που βασίζονται στη λογική της ελεύθερης αγοράς.

Σχηματικά το πλαίσιο των συμφωνιών της Μπολιβαριανής Εναλλακτικής για την Αμερική - ALBA περιλαμβάνει τα παρακάτω:

Βασικοί τομείς συνεργασίας των κρατών μελών της ALBA

- Πετρέλαιο
- Φυσικό αέριο
- Βιομηχανία
- Τεχνολογία
- Αγροτικά προϊόντα

Όροι συνεργασίας

- Κοινές επιχειρήσεις
- Έμφαση στις διακρατικές επιχειρήσεις (άρθρο 5 της ιδρυτικής συμφωνίας)
- Το κράτος έδρας διατηρεί τουλάχιστον 51% των μετοχών της κοινής επιχείρησης (άρθρο 6)
- Παραρτήματα κρατικών τραπεζών μπορούν να ιδρυθούν σε άλλα συμβαλλόμενα κράτη (άρθρο 7)

Άλλες κοινές δράσεις

- Διατροφική επάρκεια και ασφάλεια
- Εξάλειψη αναλφαβητισμού
- Παροχή δωρεάν ιατρικής περίθαλψης
- Άλλα προγράμματα πολιτιστικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου (άρθρο 11)
- Αντίθεση στο διεθνές νομικό καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας και ευρεσιτεχνίας που ευνοεί τις πολυεθνικές και τις βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες

Τελικοί στόχοι

- Όχι ελευθερία αγορών, αλλά
- Εξάλειψη της φτώχειας
- Εξάλειψη της ανισόμετρης ανάπτυξης

Η ALBA επομένως δίνει βάρος όχι στην απελευθέρωση των αγορών και στον περιορισμό της κυριαρχίας των κρατών αλλά στην ανάπτυξη οικονομικών σχέσεων αλληλεγγύης με σεβασμό στην εθνική κυριαρχία και με έμφαση στις κρατικές επιχειρήσεις, στη διατροφική ασφάλεια των λαών, στην ανάπτυξη υποδομών για την παιδεία και την υγεία. Είναι χαρακτηριστικό ότι βάσει των συμφωνιών παρέχεται πετρέλαιο από τη Βενεζουέλα στην Κούβα σε τιμές κατώτερες των διεθνών και ότι αντίστροφα χιλιάδες γιατροί και εκπαιδευτικοί από την Κούβα εργάζονται στις άλλες χώρες της ALBA παρέχοντας πολύτιμες υπηρεσίες στους τομείς αυτούς.

Προς το παρόν υπάρχουν αξιοσημείωτα αποτελέσματα, ιδίως στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής. Υπάρχουν όμως και αδυναμίες που οφείλονται στους δισταγμούς κάποιων κυβερνήσεων να δεσμευτούν πλήρως στη λογική της ALBA. Αυτό έχει ως συνέπεια να μην έχει προχωρήσει πολύ η προβλεπόμενη δημιουργία κοινών κρατικών επιχειρήσεων στον τομέα της βιομηχανίας. Αντίστοιχα, η διατροφική επάρκεια των χωρών της ALBA έχει μείνει σχετικά πίσω και δεν έχουν προωθηθεί δυναμικά οι κοινές προσπάθειες στον αγροτικό τομέα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να εξαρτώνται ακόμη από εισαγωγές τροφίμων από τη Βραζιλία και τις ΗΠΑ.

Τελικά, η σταθερότητα, το μακρόπνοο του εγχειρήματος και η επίτευξη των στόχων του θα εξαρτηθούν από το κατά πόσο οι κυβερνήσεις των κρατών μελών θα παραμείνουν προσηλωμένες και θα εμβραθύνουν στις επιλογές αυτές.

Μεσογειακή ALBA;

Είναι, νομίζω, φανερό ότι το εγχείρημα μπορεί να είναι χρήσιμο και για τις χώρες εκείνες που θα καταφέρουν, μέσα από σκληρούς λαϊκούς αγώνες, να διαρρήξουν τις σχέσεις τους με την ΕΕ, τις ΗΠΑ και την κυριαρχία των εγχώριων ολιγαρχιών. Οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου αλλά και ευρύτερα της Μεσογείου θα μπορούσαν προοπτικά να ενταχθούν σε μια τέτοια προσπάθεια έτσι ώστε να καταφέρουν να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές και άλλες πιέσεις είτε του ευρωπαϊκού είτε του βορειοαμερικάνικου ιμπεριαλισμού.

Στόχος μιας τέτοιας συνεργασίας θα πρέπει να είναι όχι η ελευθερία της αγοράς, ή η ενιαία αγορά των χωρών της Μεσογείου αλλά:

1. η από κοινού αντιμετώπιση της υποδεέστερης θέσης που έχουν οι χώρες μας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας, η από κοινού εξουδετέρωση των πιέσεων των ιμπεριαλιστικών χωρών και των «αγορών»
2. η ενίσχυση της εθνικής κυριαρχίας των λαών ως βάση για τη διεθνή συνεργασία και όχι η παραχώρηση κυριαρχικών δικαιωμάτων,
3. η παραγωγική ανασυγκρότηση των χωρών μέσα από την αμοιβαία αλληλοβοήθεια, με έμφαση στη βιομηχανική ανάπτυξη και στην αγροτική επάρκεια και ασφάλεια
4. η συνεργασία με άλλες δυνάμεις (πχ. Ρωσία, Κίνα, BRICS αλλά ακόμη και ΕΕ, ΗΠΑ) με όρους ισοτιμίας και όχι εξάρτησης και υποδούλωσης
5. η εσωτερική αναδιανομή του πλούτου σε όφελος της εργατικής τάξης, της εργαζόμενης αγροτιάς, των μεσαίων στρωμάτων.

Για να υπάρξει μια τέτοια μεσογειακή συνεργασία απαιτείται να αρχίσει να σπάει η ιμπεριαλιστική επικυριαρχία στην περιοχή. Κάποια χώρα πιθανότατα θα προηγηθεί. Είναι ιστορικά αδύνατο, λόγω του νόμου της ανισόμετρης ανάπτυξης, να ακολουθήσουν το δρόμο της ρήξης ταυτόχρονα πολλές χώρες. Η ρήξη όμως σε μια μόνο χώρα μπορεί να φέρει γρήγορες ανακατατάξεις, μικρότερου ή μεγαλύτερου βάθους, και στις άλλες της ευρύτερης περιοχής. Είναι πιθανό να οδηγήσει σε ένα είδος ντόμινο, που τόσο φοβούνται οι άρχουσες τάξεις.

Για τούτο, πέρα από το συντονισμό των λαϊκών κινημάτων, απαιτείται η προσπάθεια να επικεντρωθεί, σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, στη δημιουργία ενός λαϊκού, δημοκρατικού,

πατριωτικού μετώπου, κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων, που θα ισχυροποιηθεί και θα αναδειχθεί στην κυβέρνηση. Μια τέτοια κυβέρνηση, παράλληλα με την αποδέσμευση από την ΕΕ θα πρέπει να προωθήσει τη μονομερή διαγραφή του χρέους, την εθνικοποίηση του τραπεζικού τομέα και των στρατηγικής σημασίας επιχειρήσεων έτσι ώστε να αποκτήσει τους βασικούς πυλώνες για μια φιλολαϊκή αναπτυξιακή πολιτική.

Η μεσογειακή εναλλακτική συνεργασία μπορεί με τη σειρά της να δημιουργήσει ένα ευνοϊκότερο διεθνές περιβάλλον και να βοηθήσει στη γενικότερη προσπάθεια μιας τέτοιας κυβέρνησης. Η αντιμετώπιση της κρίσης σε όφελος του λαού απαιτεί τελικά μια δημοκρατικά σχεδιασμένη, ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας. Απαιτεί ανάπτυξη της έρευνας, αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών πηγών με κορμό τον εκδημοκρατισμένο και εξυγιασμένο δημόσιο τομέα με παράλληλη εγκαθίδρυση εργατικού και λαϊκού ελέγχου. Απαιτεί επίσης, μια και πρόκειται για χώρα μέσου επιπέδου ανάπτυξης, με διεσπαρμένη μικροϊδιοκτησία, στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των μικρομεσαίων αγροτών, με ενθάρρυνση δημοκρατικά οργανωμένων συνεταιρισμών.

Ως τότε, έχουμε δρόμο να διανύσουμε. Αυτό που προέχει είναι η συγκρότηση του μετώπου.

(Ομιλία στο τριήμερο εκδηλώσεων του Διεθνούς αντι-ΕΕ Φόρουμ, 26-28/6/2015, Σχολή Καλών Τεχνών)

Πηγή: kordatos.org